Column: De Muur

Berlijnse Berichten

Columns - 17 augustus 2001

Deze week is het 40 jaar geleden dat de Muur werd gebouwd. Daar werd in Berlijn natuurlijk uitgebreid bij stil gestaan. Elke zichzelf respecterende politieke partij herdacht de slachtoffers van de Muur bij de verschillende herdenkingsplaatsen (Checkpoint Charlie, Bernauer Strasse), en leverde daarna commentaar op de rol van de andere partijen, hetzij in DDR-tijden, hetzij in de huidige politiek. Het is namelijk verkiezingstijd in Berlijn, en tijdens verkiezingen gaat het er in Duitsland altijd hard tegen hard. CDU tegen SPD, SPD tegen CDU en iedereen tegen de PDS.

Enkele demonstranten vernielden de krans die de PDS voor de slachtoffers van de Muur had neergelegd. Zij zien de PDS als opvolger van de SED, de partij in de DDR die de Muur liet bouwen en voor de slachtoffers verantwoordelijk is. De SPD in Berlijn zit in een lastig parket. Ze regeert hier dankzij de steun van de PDS, maar wil tegelijkertijd niet teveel met haar geassocieerd worden en riep tijdens de herdenkingen met de rest mee dat de PDS afstand moet doen van haar verleden en excuses moet aanbieden aan de slachtoffers van de Muur. Het worden interessante maanden.

Ik was bij de herdenkingen niet aanwezig, omdat ik braaf achter mijn computer zit en heel hard werk. Daarover zal ik ook echt nog een keer wat schrijven, maar voor ik bepaalde informatie heb, houd ik me een beetje gedeisd, om geen slapende honden wakker te maken. Klinkt lekker spannend, wacht maar rustig af.

Wat de Muur betreft, was ik afgelopen weekend uren zoet met mijn krant, de Berliner Zeitung. Die publiceerde in een extra bijlage integraal de tekst van twee Berlijnse kranten van 14 augustus 1961, namelijk van Der Abend, een West-Berlijns blad, en de Berliner-Zeitung die in het Oosten van de stad verscheen.

Van de politieke retoriek in deze kranten kunnen de Berlijnse partijen van vandaag nog heel wat leren. Der Abend kopte weinig subtiel: "Ost-Berlin ist ein KZ !" In het commentaar noemt de krant de maatregelen van Ulbricht "een totale mislukking van een regime, dat zijn gedwongen onderdanen het ´socialistische sprookjesland´ belooft." Ook de volgende passage laat aan duidelijkheid niets te

wensen over: "Ulbrichts beschermingsmaatregelen moeten het, zoals de kameraden steeds weer onderstrepen, de zogenaamde ´ophitsers´ onmogelijk maken hun werk te doen. De lopen van de Vopo -machinegeweren en van de pantserkanonnen aan de grenzen van de Oostsektor van de stad zijn echter, zoals iedereen zelf kan zien, eenduidig naar het Oosten gericht. De SED heeft het verkeer in de richting van het Westen afgesloten. Vanuit het Westen echter, waar vandaan toch zogenaamd al die agenten binnensijpelen, stroomde het verkeer gisteren bijna zoals op een normale dag naar het oostelijke deel van onze stad. Maar logica was nooit de sterkste kant van de roden."

Het bewijs daarvoor leveren "de roden" dan inderdaad zelf in de Berliner-Zeitung, in het artikel "Der Unterschied" (Het verschil), waarin aan de lezer wordt uitgelegd waarom hij niet naar het Westen, maar de West-Berlijner wel naar het Oosten van de stad (in het artikel steevast: "het demokratische Berlijn" genoemd) mag reizen. "Bij ons krijgt de smerige mensenhandel geen voet aan de grond. Wij hebben geen wisselkantoren, geen `horror´-films, speelholen, agentenlekken, of revanchistische organisaties. Een zuivere, vredelievende, en eerlijke omgeving is het demokratische deel van de hoofdstad van onze republiek. Niemand hoeft bang te zijn dat hem iets overkomt."

Op bezwaren is de krant ook voorbereid: "Nu zullen sommigen zeggen: loop ik in het moeras van de frontstad, dan pas ik zelf wel op dat ik er niet in verzink. Moerassen zijn echter slinks, vooral deze. Ook mensen die zichzelf verstandig en voorzichtig vonden werden er slachtoffer. Het verleden heeft daarvoor meer dan genoeg bewijzen geleverd." Tenslotte loert de vijand overal, en zijn argeloze Oost-Berlijners een gemakkelijk slachtoffer voor de gewiekste Westerse agenten: "Vriendelijke heren begonnen zich plotseling voor details over onze bedrijven, voor strategisch nieuws uit de DDR te interesseren." Dat gevaar is nu geweken: "Onze staat onderneemt het vanzelfsprekendste ter wereld: het beschermt zijn burgers."

Dat voorkomt meteen dat enkele Oost-Berlijners op kosten van de meerderheid kan blijven leven, door "drüben" haar kracht aan de "aartsvijand van de vrede" te leveren, en tegelijkertijd "hüben" de vruchten van de vlijt van de arbeiders te oogsten". "Waar ter wereld zou dat normaal zijn? Nergens. Daarom werd er gehandeld". En mocht het nu nog niet voor iedereen duidelijk zijn, laat de laatste zin van het artikel zien, dat er echt reden tot juichen is: "Het geschreeuw van de vijanden van de vrede klinkt ons als muziek in de oren. De slag zit!"

Ik maak me op voor wat de huidige Berlijnse politiek te bieden heeft tot de verkiezingen van 21 oktober.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/2826/column-de-muur